

Kurum	: Işık Üniversitesi
Başlık	: Işık Üniversitesi Mütevelli Heyeti Bşk. Prof. Dr. Sıddık Yarman Ülkelerin Güç matematiğini anlatıyor
Konuşmacılar	: Buket AYDIN, Prof. Dr. Sıddık YARMAN
Video Adresi	: https://youtu.be/Izbzv7qWVo8
Yayın Tarihi	: 11.12.2015

Buket Aydın: Efendim, bu gece Gece Bülteni'nde ilginç bir konu başlığını masaya yatıracağız. Son dönemde Rusya ve Türkiye arasında esen soğuk rüzgârlar hakkındaki haberlerimizi sıkça sizlerle paylaşıyoruz. Peki, bölgesel olarak bakıldığında hiç Rusya, İran ve Türkiye birlikte hareket etse ne olurdu diye düşündünüz mü? Politik anlamda ne olurdu çok bilmiyoruz, ama matematiksel anlamda ne olabileceğini çıkarabiliyoruz. Peki, nasıl? Işık Üniversitesi Kurucu Rektörü Mütevelli Heyeti Başkanı ve İstanbul Üniversitesi Elektrik-Elektronik Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sıddık Yarman bizimle. Hocam, hoş geldiniz yayınımıza.

Sıddık Yarman: Hoş bulduk. Efendim.

Buket Aydın: Sizin yaptığınız bir çalışma var. Doktor Naci Ünal ve eski Paris Büyükelçisi Sönmez Köksal'la birlikte.

Sıddık Yarman: Evet evet.

Buket Aydın: Şunu ben hemen aktaralım. Sayın Yarman'ın yaptığı çalışma ülkelerin güçlerini değerlendirilmesi ve ölçümlerinin yapılabilmesi üzerine matematiksel modellemeler geliştirmek. Gerisini kendisine bırakıyorum. Hocam, neden yaptınız? Nasıl sonuçlar aldınız?

Sıddık Yarman: Şimdi; biz yıllardır elektrik-elektronik mühendisliğinde birçok sistemlere modelleme alışkanlığına sahibiz. Aslında elektronik zaten tamamıyla fiziğin modelinden ibaret. Buradaki modelleme kabiliyetlerimizi sosyal olaylara da aktarmaya başladık. Birkaç senedir bunlarla uğraşıyoruz. 2000'li yılların başında Silahlı Kuvvetlerde albay konumunda bir öğrencim vardı. Emekli oldu. Şimdi o da benim gibi bir hoca. Doktor Naci Ünal'la doktora tezinde ülkelerin güçlerini modellemek üzere yola çıktık ve bir model geliştirdik. Aslında benzer çalışmalar daha basit şekilleriyle Amerika Birleşik Devletleri'nde, Avustralya'da, Avrupa'da, İngiltere'de yapılmış. Meşhur CIA ve Rand Corporation var. Onlarda 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bu tür modeller geliştiriyorlar. Biz de ülkeleri bu şekilde modellemeye başladık. Bunun amacı şu; ülkeleri birbiriyle karşılaştırırken büyük tablolar hazırlarsınız. Eşit bazda elmalarla elmaları, armutlarla armutları karşılaştırır gibi ülkelerin yapılarını da bir tablo içerisinde karşılaştırmalı tablolar içerisinde diziyoruz. Burada 8 tane farklı konumuz var. Ülkelerin askeri güçleri, ülkelerin istihbarat toplama güçleri, insan güçleri, coğrafi gücü, ekonomik gücü, politik ve idari gücü, psikososyal gücü ve teknik... Bilimsel ve teknik gücünü değişken olarak alıyoruz. Toplam 8 tane değişken.

Buket Aydın: Çok ayrıntılı oluyor.

Sıddık Yarman: Çok ayrıntılı evet. Dolayısıyla bütün ülkeleri bu bazda yerleştiriyoruz. Daha sonra bütün bu değişkenlerin altında daha alt kümeleri oluşturuyoruz ve bunları karşılaştırmaya başlıyoruz. Bunlara ilişkin bilgileri de açık kaynaklardan topluyoruz. Bu toplamış olduğumuz değerleri normalize ediyoruz ve bir formüle yerleştiriyoruz. Örneğin; bilgi gücü, istihbarat gücü olmayan bir ülkenin hiçbir şeyi olmaz, varsayımını yapıyoruz. Daha sonra askeri gücü özellikle onun “distractive” gücü yani parçalayıcı gücü işgal etme vesaire gibi özellikleri de var. Fevkalade önemsiyoruz. İstihbarat gücüyle askeri gücü çarpan olarak formülümüze koyuyoruz. Diğer güçleri de lineer bir toplam olarak alıyoruz. Hepsinin ağırlık katsayıları da var. Yine uluslararası uzmanlara da danışarak, kendi içimizdeki uzmanlara da danışarak bunların ağırlık katsayılarını koyuyoruz. Değerli Büyükelçimiz Sönmez Köksal Işık Üniversitesindeki hocalığı döneminde ben de o zaman rektördüm. Şimdi Mütevelli Heyeti Başkanlığı görevini sürdürüyorum. Bu temel 8 tane unsur bizlere verdi. Biz de bunların altlarını doldurduk. O zamanki doktora öğrencimiz Naci Ünal şimdi Bahçeşehir Üniversitesinde çok değerli bir hoca. Bunların altını doldurdu. Daha sonra Harp Akademileri Komutanlığında bizim Stratejik Araştırmalar Enstitümüz var. Orada da güzel bir araştırma birimimiz var. İstihbarat Kurullarında araştırmalar yapıyoruz. Yüksek lisans ve doktora tezleri üretiyoruz. Oradaki arkadaşlarımızla da birçok çalışmalar yaptık. Yine ulusal güçleri, milli güçleri ölçmek üzere modeller kurduk.

Buket Aydın: Hocam, hani şöyle söyleriz ya işte lisedeyken özellikle matematiği kötü olan öğrenciler hocalara hep der ki: “Hocam, işte ben bunları ne yapacağım ki ileride?” “Ama matematik hayatın her alanında var.” der hocalar.

Sıddık Yarman: Kesinlikle evet.

Buket Aydın: Şimdi; biz bunu mu görüyoruz burada?

Sıddık Yarman: Aynen öyle. Şimdi bakın, çok ilginç. Aslında benim de matematiğim özellikle ilkokulda çok kötüydü, ama daha sonra o kadar çok sevdim ki! Üniversite yıllarında tabii daha şevkle sarıldım. Amerika’da da doktoramı yaparken aynı zamanda matematik bölümünden de “double major” dediğimiz iki ana dalda doktoramızı tamamlamış olduk. Masterımda elektro matematik ve elektrik mühendisliğiydi. Matematiği özellikle biz Türkiye’de sosyal konulara uygulayan zannediyorum ilk grubuz. Tabii, istatistik, seçimlerin değerlendirilmesi ve topluma dönük birçok anketlerin yapılması ve bunların ölçülmesi yapılıyor. Ama biz travma, psikopati, liderlik gibi konuları da matematik modellere oturttuk. Şimdi; ülkelerin gücünü ölçmek aslında çok önemli bir şey. Herhangi bir masaya oturduğunuz zaman, ülkelerle pazarlık yapacağınız zaman “güçlü yanlarınız nedir, zayıf yanlarınız nedir, tehditleriniz nedir, fırsatlarınız nedir?”. Eee bunları bilmeniz lazım. Bunları da çok hoş tablolar içerisine koymanız lazım. Biz ülkelerin her bir tanesini vektör olarak gördük. Ve bunların formüllerini yazdık. Şimdi; biz tabii İstanbul Teknik Üniversitesinde aldığımız üniversite eğitiminden sonra Işık Lisesi+Teknik Üniversite yurt dışına gittik ve uzun yıllar yurt dışında kaldım. Amerika Birleşik Devletleri’nde yapmış olduğumuz çalışmalar sırasında ister istemez oradaki ortamın seyiriyle etkileniyorsunuz. Düşünce yapınızı ona göre biçimlendiriyorsunuz. Daha sonra Avrupa’da Almanya’da Ruhr Üniversitesinde keza 7 sene hocalık yaptım. Daha sonra Japonya’da yani hayatımın önemli bir kısmını yurt dışında geçirdim. Bana soracak olursanız, benim geçmişte eğitimim Batılı ülkelerin etkisi altında biçimlendirilmiş oldu. Bu biçimlendirmelerle ben şunu hissettim. O zamanlar bana İran deseydiniz; dini iktidar var, doğru düzgün bir altyapısı yok. Küçümserdim. Yunanistan dediğiniz zaman o kadar büyük bir reklam kampanyası var ki dünyada...

Buket Aydın: Veya Ermenistan deseydiniz.

Sıddık Yarman: ...veya Ermenistan deseydiniz. O diaspora çok büyük, çok güçlü. Fakat biz bu hesapları yaptığımız zaman ve tablolarda yerine yerleştirdiğimiz zaman şunu gördük: Şaşırdım ben de hayret ettim. İran, hiç beklemediğim kadar güçlü çıktı ve Türkiye'nin gücüne denk bir güç çıktı. Hele son yıllarda yapmış olduğumuz yenileme çalışmalarında İran'ın gücünün bazı konularda Türkiye'den daha iyi, birçok konuda Türkiye'ye denk olduğunu gördük. Tabii ki bölgesel olarak baktığımız zaman biz...

Buket Aydın: Hocam, Rusya ilk sırada geliyor di mi?

Sıddık Yarman: Tabii ki öyle, Rusya gerçekten herkesin içgüdüleriyle evet, bölgenin 1 numaralı ülkesi Rusya diyecek şekilde ezici çoğunlukla 1 numara çıkıyor. Rusya'nın gücünün yarısı kadar Türkiye'nin gücü olduğunu gördük. İran'ın da gücünün ona denk olduğunu gördük. Dolayısıyla Rusya'nın gücünü İran+Türkiye'nin tarttığını gördük. Daha önce ben bunu bilmiyordum. Türkiye'nin ve İran'ın gücüyle karşılaştırıldığı zaman Ermenistan'ın, Gürcistan'ın ve Yunanistan'ın güçlerinin ihmal edilebilirliğini gördük. Dolayısıyla gazetelerdeki hele bir zamanlar işte Ermenistan'la anlaşmalar imzalandı, işte barışlar yapılacak vesaire. Baktığımız zaman bakıyorsunuz ki; Ermenistan'ın gücü Türkiye'nin gücünün neredeyse onda biri kadar. Gürcistan'ın gücü Türkiye'nin onda biri kadar. Eee Yunanistan'ın gücü de onda biri kadar değil de sekizde biri kadar, yedide biri kadar. Irak ve Suriye'nin güçleri de keza öyle. Tabii burada dış güçlerden arındırılmış olarak bunlara bakıyoruz. Şimdi; durum böyle olunca gerçekten tarihi de hatırlamış olduğunuz da şunu görüyorsunuz; ben çocukluğumdan beri bakıyorum. Ben tarihçi değilim. Siyasi politikçi yani politik bilimci de değilim. Haddimi de aşmak istemiyorum, ama matematik olarak baktığımız zaman Rusya'nın gücü bölgede fevkalade dominant, etkileyici. E Türkiye'nin gücü diğer komşulara göre, İran'ın gücü de diğer komşularına göre fevkalade üstün. İran+Türkiye'nin bir Rusya kadar güç yaptığını görüyorsunuz. Rusya'yla İran+Türkiye'nin de bütün Avrupa Birliği'nin gücünü tarttığını görüyorsunuz. Bütün Avrupa Birliği'nin gücünü tarttığını görmek demek...

Buket Aydın: ABD bunun neresinde?

Sıddık Yarman: ABD'nin de gücünü tartmış oluyorsunuz ister istemez. Şimdi; bütün bunlara ek olarak Rusya+İran+Türkiye'nin yanına Çin'i de aldığımız zaman dünyadaki bütün dengeleri değiştiriyorsunuz. Zaman zaman gazetelerde okumuş olduğunuz Amerika'daki düşünce kuruluşlarının yazdıkları gibi George Friedman isimli bir düşünce adamının yine vurguladığı gibi Almanya'da Yahudi kökenli bir fütürist olarak geçiyor. İşte önümüzdeki 50 sene içerisinde Türkiye ve Japonya dünyanın gidişatını etkileyecek, diyor. İşte birçok öngörülerde bulunuyor. Ama önümüzdeki 20-25 sene içerisinde Türkiye'nin bölgesel güç olacağı iddiasında bulunuyor. 50 sene sonra Türkiye'nin gücünün ve Amerika Birleşik Devletleri tarafından da ezileceğini veya karşı karşıya gelineceğini iddia ediyor. Ben tabii o kitabı okuduğum zamanda orada hesaba kitaba gelmeyen birçok yanlış öngörülerinde olduğunu hissettim, ama gerçek şu ki; gerçekten birçok Think Tank grubunun, düşünce grubunun İran ve Türkiye'nin bölgede dominant güçler olabileceği çok açık ve net gözüküyor.

Buket Aydın: Hocam, Rusya ve İran zaten biliyorsunuz özellikle Suriye konusunda süreci birlikte yürütüyorlar. Çin de yanlarında bir şekilde. Bu gücün farkındalar mı aslında bu matematiğin?

Sıddık Yarman: Şimdi aslında şöyle söyleyeyim size: Türkiye son 12 sene içerisinde geçtiğimiz bir siyasi iktidara kavuştu. Biz güçlerin hesabını yaparken psikososyal güç politik ve idari gücü de vurguladık. Politik ve idari güçten kastımız şudur; ülkelerdeki istikrar. 12 senede beğenseniz de

beğenmeseniz de istikrarlı bir gidişat var. Belli bir politik gücün hakimiyeti söz konusu. Ve ülke açısından baktığımız zaman, ekonomik gelişmeler açısından baktığımız zaman da Türkiye’de bir gelişmenin olduğu kesin. Dün Kahire’den dün gece geldim sabaha karşı. Kahire aslında Mısır neredeyse Türkiye’nin gücüne yakın gibi gözüküyor, ama son yıllarda geri gitmiş olduğunu gördüm. En azından şu andaki haliyle Kahire’yi aldığınız zaman bırakın Mısır’ı İstanbul’u aldığınız zaman İstanbul’un Kahire’den çok daha düzenli, çok daha temiz, çok daha zengin olduğunu görüyorsunuz. Bu çok net. Şimdi; bu açıdan ele aldığımız zaman biz son yıllarda, son 10 sene içerisinde Rusya Federasyonu’na çok ciddi bir şekilde yaklaştık. Yakınlaştık. Rusya’yla olan ilişkilerimiz eskisine oranla çok daha ekonomik ilişkilerin, alışverişin ileri gittiğini gösteriyor apaçık rakamlarla. Şimdi; bu çok dünyanın diğer ülkeleri açısından veya Batılı ülkeler açısından İran orada Rusya’ya yaklaşıyor. Türkiye gazının önemli bir kısmını Rusya’dan satın alıyor. Türkiye’de nükleer reaktörü Antalya’da Rusya kuruyor şimdi Akkuyu’da. Türkiye-Rusya arasında ekonomik işbirliği fevkalade geliyor. Şimdi, Rusya’yla Türkiye güçlerini birleştirdi. O zaman bu batı Avrupa için başka türlü bir yapı oluşturuyor. Tarihe bakıyorsunuz, ben çocukluk günlerimi hatırlıyorum. Sanki bizim komşumuz İran değilmiş gibi, sanki bizim komşumuz Rusya değilmiş gibi, Sovyetler Birliği değilmiş gibi Türkiye havadan, yukarıdan böyle zembille bu bölgeye bırakılmış bir ülke gibi. Yani komşularımızın tamamından izole vaziyetteydik. Hâlbuki son yıllarda komşularımızla da bütünleştik. Irak’la bütünleştik, Suudi Arabistan’la bütünleştik, Katar’la bütünleştik, Birleşik Arap Emirlikleri’yle bütünleştik. Ticaretimiz arttı. Bölgemizdeki savaşlar nedeniyle Sovyetler Birliği dahil, Balkanlar dahil bölgenin coğrafyası, siyasi haritası değişti. Sınırlarını muhafaza eden tek ülke Türkiye yani gücünü muhafaza etti. Tüm komşularıyla iyi ilişkiler kurdu. Ortalama gelir düzeyi 10.000 dolara çıktı. Ve bütün bunları bölgedeki ülkelerle işbirliği, Rusya Federasyonu’yla yaptığı işbirliği ve İran’la olan ilişkilerinin güzelliğine borçlu oldu.

Buket Aydın: Hocam, son 1 dakikam kaldı. Sizden bu yaptığınız çalışmanın sonucunda peki, şu anda Rusya’yla olan durum için ne çıkarabilirsiniz? Diyerek noktalamak isterim.

Sıddık Yarman: Şimdi; çok net şunu söyleyeyim: Biz aynı zamanda ülkelerde uzun süre iktidar gücünü elinde bulunduran siyasi kimliklerin psikopati denilen bir kişilik bozukluğuna doğru itildiğini görüyoruz. Libya’da bunu gördük, Irak’ta bunu gördük. Fazla detaylarına girmek istemiyorum. Haddimi yine aşmak istemiyorum. Şu andaki sorunlar tamamen Rusya Federasyonu’ndaki liderin kişiliğiyle alakalı bir yaklaşım tarzı. Bu ülkelerin, halkların gerçek yüzünü yansıtmadığı kanaatindeyim. Dolayısıyla hiç kimse akan nehrin suyunu tersine akıtamaz. O yerçekimine doğru gidecek. En kestirme yoldan denizi bulacak.

Buket Aydın: Peki,

Sıddık Yarman: Dolayısıyla Türkiye’yle Rusya Federasyonu dostluğunu önümüzdeki yıllarda pekiştirmeye devam edecek. Bölgedeki dengeleri temin eden ülke aynen o bizim camilerimizde yine büyük kiliselerdeki arklardaki mihenk taşı gibi Türkiye bölgenin denge ülkesi konumunda olacak.

Buket Aydın: Peki,

Sıddık Yarman: Batıyla ve doğuyla tatlı bir ilişkiyi sürdürmek durumunda kalacak.

Buket Aydın: Prof. Dr. Sıddık Yarman çok teşekkür ediyorum, efendim Gece Bülteni’ne katılımınız için.

Sıddık Yarman: Ben teşekkür ederim. Sağ olun.

Buket Aydın: Sizinle birlikte bir ara verelim. Ardından devam edeceğiz.

***** Video burada sona eriyor. *****